

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ

Факультет економіки та менеджменту
Кафедра менеджменту та адміністрування

ЛУЧИШИН ІГОР ВОЛОДИМИРОВИЧ

УДК 336.1

ОБГРУНТУВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ
ПІДПРИЄМСТВА , НА ПРИКЛАДІ ТОВ «КОЛЕГІЯ-2015»

Спеціальність 073 – Менеджмент

АВТОРЕФЕРАТ
наукової роботи на здобуття кваліфікації магістра

Тернопіль – 2019

Робота виконана на кафедрі менеджменту та адміністрування факультету економіки та менеджменту Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник:

доктор економічних наук, професор
Кирич Наталія Богданівна,
кафедра менеджменту та адміністрування
факультету економіки та менеджменту
Тернопільського національного технічного
університету імені Івана Пулюя

Рецензент:

доктор економічних наук, професор
Андрушків Богдан Миколайович,
кафедра менеджменту управління інноваційною
діяльністю та сферою послуг факультету
економіки та менеджменту Тернопільського
національного технічного університету імені Івана
Пулюя

Захист відбудеться «23» грудня 2019 р. о 14³⁰ год. на засіданні екзаменаційної комісії у Тернопільському національному технічному університеті імені Івана Пулюя

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми . На сьогоднішній день функціонування підприємств здійснюється у складних умовах, що супроводжуються наявністю різноманітних економічних, політичних, військових та інших ризиків, високим ступенем мінливості оточуючого середовища, значною невизначеністю ситуації на перспективу в умовах імовірного розвитку подій по різних сценаріях. Це вимагає максимальної мобілізації наявних ресурсів, здатності пристосовуватися до поточних ситуацій, що складаються, достатньої гнучкості у прийнятті рішень, розробки й реалізації ефективних стратегій розвитку, зокрема, фінансових.

У цих умовах зростає важливість забезпечення достатньої фінансової стійкості підприємств, що є необхідною передумовою для безперебійного здійснення всіх напрямів діяльності суб'єктів господарювання, досягнення прибутковості роботи, формування позитивного іміджу серед партнерів, забезпечення можливості залучення необхідних інвестицій та кваліфікованого персоналу, здатності динамічно розвиватися на інноваційних засадах. Крім того, стабілізація фінансового стану різноманітних суб'єктів господарювання є одним з чинників, здатних забезпечити стійкий економічний розвиток регіонів нашої держави та України в цілому. Отже, це розкриває актуальність теми магістерської роботи.

Проблематику фінансової стійкості на підприємстві представлена в наукових працях відомих вітчизняних та закордонних вчених: Крухмаль О.В., Р.С. Сайфуліна, Цал-Цалко Ю.С., Савицька Г.В., Базилінська О. Я., Привалов В. П., Шабліста Л. М., Г.В. Савицької, В.К. Савчука, Коваленко В. В., Ковальов А. І., Павловська О. В., Фролова Т. О., та інші.

Метою магістерської роботи є формування теоретичних підходів і розробка практичних рекомендацій щодо напрямів підвищення фінансової стійкості ТОВ «Колегія-2015»

Для досягнення поставленої мети в магістерській роботі визначено ряд взаємопов'язаних **завдань**, основними з яких є:

- дослідити теоретичні аспекти фінансової стійкості підприємства;
- визначити фактори котрі впливають на фінансову стійкість підприємства;
- дати загальну характеристику діяльності підприємства, котре досліджується;
- проаналізувати структуру витрат та склад капіталу підприємства;
- розрахувати та проаналізувати показники фінансової стійкості підприємства;
- розробити відповідні рекомендації щодо підвищення фінансової стійкості підприємства.

Об'єктом дослідження магістерської роботи є процес формування фінансової стійкості ТОВ «Колегія-2015», **а предметом** - дослідження його ефективності та пошук напрямків вдосконалення.

Інформаційною базою дослідження є матеріали досліджень українських та зарубіжних науковців у сфері фінансової стійкості підприємства, дані виробничо-господарської діяльності ТОВ «Колегія-2015», дані бухгалтерської звітності досліджуваного підприємства, дані опитувань працівників підприємства, документи нормативно-правової бази діяльності підприємств в Україні та інші інформаційні джерела.

Методи дослідження. Дослідження проводилось з використанням як загальнонаукових так і спеціальних методів дослідження. З загальнонаукових було використано методи емпіричного дослідження, такі як порівняння - встановлення подібних чи розбіжних властивостей об'єкта і спостереження, тобто систематичне і цілеспрямоване сприйняття об'єкту, при якому дослідник фіксує його властивості, узагальнення – підбиття висновків для обґрунтування ефективності удосконалення системи управління фінансовою стійкістю підприємства; графічний аналіз – демонстрація результатів дослідження.

Теоретико-методологічну основу дослідження становлять загальні положення економічної теорії, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених з питань фінансового менеджменту, економіки підприємства, організації виробництва.

Джерела дослідження. Базою для проведених досліджень слугували праці українських і зарубіжних науковців, законодавчі та нормативно-правові акти у сфері регулювання економіки та підприємництва, інформація державних органів статистики, звіти та статистичні дані підприємства.

Наукова новизна отриманих результатів. Наукова новизна дипломної магістерської роботи полягає у дослідженні теоретико-методичних засад, розробленні практичних рекомендацій та обґрунтуванні економічного ефекту від реалізації запропонованих заходів, спрямованих на підвищення рівня фінансової стійкості ТОВ «Колегія-2015».

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що запропоновані заходи щодо напрямів підвищення рівня фінансової стійкості ТОВ «Колегія-2015» можуть бути використані у практичній діяльності даного підприємства.

Апробація результатів дослідження. Положення магістерської роботи доповідались та отримали позитивну оцінку на конференції: I Міжнародна науково-практична конференція молодих вчених і студентів (м. Дніпро, 29 березня 2018 рік)

Структура й обсяг дипломної магістерської роботи. Дипломна магістерська робота складається зі вступу, семи розділів, висновків, переліку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи – 161 сторінок комп'ютерного тексту, вона містить 28 таблиць і 9 рисунків, 4 додатки, список використаних джерел із 83 найменувань

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У вступі розкрита актуальність теми магістерської роботи, встановлено мету та завдання, предмет та об'єкт, методи та інформаційну базу дослідження, а також подано структуру роботи.

У першому розділі «Теоретичні засади ефективності управління фінансовою стійкістю підприємства» викладено концептуальні засади фінансової стійкості підприємства, розкрито механізм ефективного управління фінансовою стійкістю підприємства та фактори впливу на фінансову стійкість підприємства.

Серед основних завдань сучасного розвитку українських підприємств, які пов'язані з постійним подоланням кризових ситуацій, визначають особливі вимоги до фінансової стійкості підприємства як стратегічного фактору фінансової безпеки діяльності підприємства, а також зростання його інвестиційної привабливості. У результаті проведених досліджень встановлено, що у сучасній науковій літературі немає єдиного підходу до визначення сутності поняття «фінансова стійкість підприємства». На думку одних науковців, фінансова стійкість полягає у підтриманні оптимального співвідношення між активами та пасивами підприємства. На думку інших учених – у переважанні власних коштів над сумою позичених. Треті вважають, що фінансова стійкість пов'язана із достатньою платоспроможністю. Існують і інші точки зору стосовно цього терміну.

Ефективне управління фінансовою стійкістю промислового підприємства передбачає необхідність здійснення окремих етапів, які передбачають відстеження змін фінансової стійкості, виявлення причин та можливих наслідків цих змін, розробку комплексу заходів, що забезпечують бажаний рівень фінансової стійкості, аналіз можливостей і повноважень для реалізації прийнятих рішень, впровадження розроблених рішень, контроль за реалізацією рішень та виконання поставлених завдань.

У другому розділі «Аналіз ефективності управління фінансовою стійкістю ТОВ «Колегія-2015»» здійснюється загальна характеристика підприємства, проводиться аналіз його основних економічних показників, структура витрат та кінцеві фінансові результати, а також розрахунок показників фінансової стійкості підприємства.

Остаточне формування капіталу товариства з обмеженою відповідальністю «Колегія-2015» відбулося 10 липня 2016 року. На сьогодні це підприємство займається виготовленням, збутом а також монтуванням різного роду дверей, вікон, відливів, протимоскітних сіток під торговою маркою «ЕлДом». Також, у разі необхідності, компанія пропонує нестандартні конструкції, такі як металопластикові вікна, двері у формі арок, розсувні системи тощо. ТОВ «Колегія-2015» є авторизованим партнером компанії «REHAU Україна».

Проводячи аналіз основних техніко-економічних показників діяльності підприємства можна побачити позитивну динаміку результатів його функціонування. Так, наприклад, починаючи з 2016 рік на підприємстві збільшувалась сума оборотних фондів, зростав показник

чистого прибутку, а також середньорічна вартість активів, що, безумовно, є позитивним знаком його діяльності. Однак разом з цим відбулося і зменшення окремих показників, як , наприклад, кількість працюючих щороку зменшувалась.

Аналізуючи матеріальні витрати підприємства, а також витрати паливно-енергетичних ресурсів можна побачити, що вони постійно зростають. Це можна пояснити ростом цін на сировину та комплектуючі, а також збільшення вартості електроенергії та газу. Стосовно оплати праці, витрати по цьому пункту також зросли. Це пояснюється загальним ростом мінімальної та середньої заробітної плати по країні. Аналізуючи показники рентабельності можна побачити, що вони приймали позитивні значення.

У результаті аналізу капіталу ТОВ «Колегія-2015» виявлено, що сума власного капіталу протягом 2016-2018 років стабільно зростала: у 2017 році порівняно з 2016 роком його величина збільшилася на 180,2 тис. грн., а у 2018 році - зріс ще на 82,3 тис. грн. Разом з тим розрахунок абсолютних показників фінансової стійкості підприємства показав, що спостерігається нестача власних оборотних коштів для покриття запасів. Це показує наявність на підприємстві кризового фінансового стану. Для більш глибокого вивчення причин виникнення такого фінансового положення проводимо розрахунок відносних показників фінансової стійкості і майже усі вони підтвердили наявність відповідної фінансової ситуації.

У третьому розділі Пропозиції щодо покращення управління фінансовою стійкістю підприємства, на прикладі ТОВ «КОЛЕГІЯ-2015» було запропоновано декілька заходів для покращення системи управління фінансовою стійкістю підприємства.

Аналізуючи показники оборотності оборотних активів можна побачити, що дебіторська заборгованість за товари і послуги у підприємства вища, ніж виручка від реалізації, що є негативним явищем. На мою думку, для вирішення цієї проблеми можна використати факторинг. Тобто підприємство передає усю свою дебіторську заборгованість факторинговій компанії, котра спочатку виплачує певну її суму, а згодом, після погашення заборгованості покупцем, виплачує решту. Це збільшить кількість фактичних коштів підприємства, котрі воно зможе одразу вкласти.

Друга пропозиція стосується покращення управління персоналом на підприємстві. На мою думку впровадження на підприємстві системи навчання та підвищення кваліфікації позитивно вплине на динаміку продуктивності праці робітників та управлінців товариства. У свою чергу збільшення продуктивності призведе до збільшення кількості проданої продукції та наданих послуг і збільшить кількість доступних власних фінансових ресурсів.

Третьою пропозицією є впровадження на підприємстві окремої посади – ризик-менеджера. Будь-яка компанія у ході своєї діяльності стикається з великою кількістю різного роду ризиків, котрі можуть надходити як ззовні, так і зсередини. Не приділяючи достатньої уваги ризикам, підприємства можуть понести непотрібні, неочікувані матеріальні втрати, втрату іміджу,

репутації, чи, навіть, потрапити у кризовий стан. Ризик-менеджер повинен взяти під контроль наявні ризики в різних контрактах, які уже заключило підприємство, бути готовим оперативно втручатись та усувати наслідки непередбачених ситуацій.

Названі пропозиції допоможуть підприємстві урегулювати баланс між відношення власного наявного капіталу та позичкового, а також призведе до підвищення продуктивності праці та збільшення виручки, що допоможе йому зміцнити свою фінансову стійкість.

У четвертому розділі «Спеціальна частина» проведено дослідження стану та тенденцій розвитку ринку вікон та дверей в Україні. На думку більшості опитаних учасників даної галузі в 2018 році відбувалося зменшення обсягів ринку СПК в порівнянні з минулим роком; переважна більшість респондентів вважають, що у 2018 році для ринку СПК було характерне непрогнозоване коливання попиту; компанії зосередили свою увагу на покращенні свого бренду, продукту і розвитку дилерської мережі; також, на думку учасників ринку СПК, у наступному році продовжиться тренд на енергоефективність. Разом з цим представники компаній відмітили, що більшість проданої продукції знаходиться в ціновому сегменту «стандарт» і лише близько 10% усього збуту припадає на преміальну продукцію.

Досліджуючи нормативно-правову базу функціонування підприємства, було визначено, що товариство з обмеженою відповідальністю - це товариство, що має статутний капітал, поділений на частки, розмір яких визначається установчими документами, і несе відповідальність за своїми зобов'язаннями тільки своїм майном. Учасники товариства несуть відповідальність в межах їх вкладів. Учасники товариства, які не повністю внесли вклади, несуть солідарну відповідальність за його зобов'язаннями у межах вартості невнесеної частини вкладу кожного з учасників. Основним юридичним документом, що регулює діяльність товариства є закон України «Про господарські товариства», а також окремі статті Господарського та Цивільного кодексів.

Учасники товариства, які повністю сплатили свої внески, несуть ризик збитків, пов'язаних з діяльністю товариства, у межах своїх внесків.

У п'ятому розділі «Обґрунтування економічної ефективності» проведено розрахунок ефективності впровадження запропонованих проектних рішень, а саме розраховано прогнозований економічний ефект від використання факторингу, впровадження на підприємстві системи навчання та підвищення кваліфікації персоналу, а також очікуваний ефект від найму ризик-менеджера.

У шостому розділі «Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях» розглянуто основні завдання в галузі охорони праці досліджуваного підприємства, виділено основні принципи політики держави в даній сфері. Також проведено загальний аналіз стану охорони праці на підприємстві; визначено склад служби охорони праці на ТОВ «Колегія-2015», підпорядкування цього відділу, його основні функції та права; здійснено аналіз статистичних даних, які

характеризують стан умов праці на підприємстві; розроблено та надано рекомендації щодо покращення охорони праці на підприємстві. У цьому розділі також розглянуто принцип організації та фінансування заходів з ліквідації наслідків НС і відповідна нормативно-правова база. Також проведена оцінка стійкості роботи ТОВ «Колегія-2015» до впливу уражаючих факторів ядерного (техногенного) вибуху.

У сьомому розділі «Екологія» досліджено екологічну політику підприємства та основні її принципи. Також визначено правові та організаційні засади оцінки впливу на довкілля, здійснено оцінку дії на навколишнє середовище планованих та здійснюваних робіт підприємства.

ВИСНОВКИ

У даній магістерській роботі було досліджено теоретичні засади, а також практичні аспекти процесу управління фінансовою стійкістю, розробив пропозиції, котрі можуть допомогти покращити наявний фінансовий стан на підприємстві, призвести до підвищення продуктивності праці, кращих фінансових результатів.

Загалом, фінансову стійкість варто розглядати як певне відношення виробничих та фінансових ресурсів, при якому відбувається раціональне та ефективне їх використання, що дозволяє підприємству безперебійно працювати. Такий стан потребує того, щоб усі основні фінансові показники були оптимізовані і щоб відношення між позичковим та власним капіталом було збалансованим.

У даній роботі проведено аналіз підприємства ТОВ «Колегія-2015», яке займається виробництвом, монтажем а також збутом металопластикових конструкцій: вікна, двері, протимоскітні сітки тощо. Результати аналізу основних показників свідчать, що такі показники, як чистий дохід та собівартість реалізованої продукції у 2017 році зросла, однак через зменшення кількості виробництва, у 2018 році ці показники зменшились.

Для того, щоб вияснити поточний стан фінансів підприємства, було проведено розрахунки системи абсолютних показників. На основі цих обчислень робимо висновок, що на підприємстві наявна нестача власних оборотних коштів, у 2016 році нестача власних коштів для покриття запасів складала 205,6 тис. грн, яка зросла у 2018 році до 6469,7 тис. грн. На основі розрахованих абсолютних показників проводимо розрахунок відносних показників фінансової стійкості підприємства. Аналізуючи їх результати, бачимо, що усі коефіцієнти відрізняються від базових значень у гіршу сторону, що лише підтверджує наявність низької фінансової стійкості на підприємстві.

Для підвищення фінансової стійкості підприємства, а також покращення його результатів діяльності мною запропоновано декілька пропозицій, які вказані у третьому розділі. З метою

зменшення дебіторської заборгованості, яка у 2018 році була більшою, ніж фактична виручка, варто провести факторинг, а отримані кошти направити на збільшення виробництва та мотивації працівників.

Для підвищення продуктивності праці потрібно ввести систему навчання працівників на підприємстві та забезпечити їх постійне професійне зростання. Очікувано, цей захід дозволить збільшити продуктивність праці, а також зменшити втрати від бракованої продукції.

Третьою пропозицією є найм ризик-менеджера, який покликаний контролювати наявні ризики, а також передбачати і мінімізувати можливі ризики в майбутньому, втручатись та максимально зменшувати наслідки непередбачених ситуацій. На мою думку ці пропозиції допоможуть збільшити виручку підприємства, збільшити кількість власних коштів, паралельно зменшуючи позичковий капітал, а отже збільшити фінансову стійкість підприємства.

Список опублікованих праць

1. Лучишин І.В., Основні завдання управління персоналом підприємства / Лучишин І.В., Машлій Г.Б. // СУЧАСНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ: ТЕНДЕНЦІЇ, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ: І Міжнародна науково-практична конференція молодих вчених і студентів (м. Дніпро, 29 березня 2018 рік). –Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2018. – 220 с.

АНОТАЦІЯ

Лучишин І.В. Обґрунтування ефективності управління фінансовою стійкістю підприємства на прикладі ТОВ «Колегія-2015» [Рукопис]: Комплексна дипломна робота на здобуття кваліфікації магістра за спеціальністю 073/ Лучишин Ігор Володимирович; ТНТУ. — Тернопіль: [б. в.], 2019. — 161 с.

Магістерська робота: 161 с., 9 рис., 28 табл., 4 додатки, 83 літературних джерел.

Об'єкт дослідження – процес управління фінансовою стійкістю підприємства.

Метою роботи магістерської роботи є дослідження теоретичних та практичних засад фінансової стійкості підприємства, на прикладі ТОВ «Колегія-2015»

Методи дослідження – дослідження проводилось з використанням таких методів, як порівняння, узагальнення, графічний аналіз, метод експертного опитування.

Запропоновано проектні рішення для збільшення фінансової стійкості підприємства ТОВ «Колегія-2015», обґрунтування необхідності проведення факторингу, покращення системи роботи з персоналом, впровадження посади ризик-менеджера.

Внесені пропозиції можуть бути впровадженні у практичну діяльність ТОВ «Колегія-2015».

Ключові слова - фінансовий стан, фінансова стійкість підприємства, фінансовий баланс, фактори, що впливають на фінансову стійкість, навчання персоналу.

ABSTRACTS

Luchyshyn I.V. Substantiation of efficiency of management of financial stability of the enterprise on base of Ltd. «Kolegia-2015» [Manuscript]: comprehensive thesis for obtaining the qualification master's degree in 073 / Ihor Luchyshyn; TNTU. - Ternopil [b. in.], 2019 – 161p.

Diploma work: 161 pages, 9 figures, 28 tables, 4 appendixes, 83 references.

The Object of Investigation - the process of managing the financial stability of an company Ltd. «Kolegia-2015»

The Aim of the Work is to study the theoretical and practical foundations of the process of managing the financial stability of an company Ltd. «Kolegia-2015»

Research methods were used such methods as comparison, generalization, graphical analysis, expert survey method.

Design solutions are proposed to improve the financial sustainability of the Ltd. «Kolegia-2015», the need and economic feasibility of factoring is justified, proposals for improving the system of work with staff, the introduction of a risk manager position.

The proposals submitted can be implemented in practice by the activities Ltd. «Kolegia-2015»

Key words: financial position, financial stability of the enterprise, financial balance, factors affecting financial sustainability, training of staff..